दैनिकं ई-संस्कृतवार्तापत्रम्

हिमसंस्कृतवार्ताः

हिमाचलप्रदेशस्य संस्कृतशिक्षकाणां नूतनः प्रकल्पः

■ पृष्ठ-4 ■ वर्ष-4 ■ अङ्क-256 | 1 | जुलाई 14 , 2025 | Website- www.himsanskritam.com | Email-himsanskrit@gmail.com

पञ्चाङ्गम्

अद्य सिद्धार्थी वि.सं. २०८२,
कलियुगाब्धः ५१२७ वर्षा-ऋतुः
सूर्यः उत्तरायणः श्रावणकृष्णचतुर्थी
आषाढ़ 30 प्रविष्टांशः मङ्गलमयः भवेत्

2 आपत्काले मोदीसर्वकारः हिमाचलेन सह अस्ति, पुनर्वासार्थं प्रत्येकं आवश्यकं पदं गृह्यते - अनुरागठाकुरः

3 दक्षिणस्य दिग्गजः अभिनेता-कोटा श्रीनिवास रावः इत्यस्य निधनम् अभवत्

4 श्रीमद्भागवतप्रवचनम् -०८ देवर्षिः भक्तिदेव्याः पुरस्तात् स्वकथनम् अनुवर्तयन्नस्ति

प्रसिद्धः तेलुगु-चलचित्राणां अभिनेता कोटा श्रीनिवासरावस्य निधने दुःखं प्रकटितवान् प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी

हिमसंस्कृतवार्ताः - प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी प्रख्यातस्य अभिनेतुः निधने दुःखं प्रकटितवान् । प्रसिद्धः तेलुगु चलचित्राणां अभिनेता कोटा श्रीनिवासरावः हैदराबादनगरे दिवंगतः। सः त्र्यशीति-वर्षीयः आसीत्। स्वसन्देशे प्रधानमन्त्री प्रोक्तवान् यत् कोटा श्रीनिवासरावः स्वस्य चलचित्र-प्रतिभायाः, बहुमुखी प्रतिभायाः च कृते स्मर्यते ।

सिंगापुर-गणराज्यस्य यात्रारतः विदेशमन्त्री डॉ. एस. जयशङ्करः स्वसमकक्षेण विवियन्-बालकृष्णनेन सह अमिलत्

हिमसंस्कृतवार्ताः - सिंगापुर गणराज्यस्य यात्रारतः विदेशमन्त्री डॉ. एस. जयशङ्करः अद्य स्वसमकक्षेण विवियन्-बालकृष्णनेन सह अमिलत् । एकस्मिन् अन्तर्जाल-संदेशे डॉ. जयशङ्करः अवदत् यत् सिङ्गापुरं भारतस्य एक्ट ईस्ट नीतेः केन्द्रे अस्ति । विदेशमन्त्री टेमास्क होल्डिङ्ग्स् इत्यस्य मनोनीताध्यक्षस्य टेओ चि हेन इत्यनेन सह अपि मेलनं कृतवान्। अस्मिन् अवसरे डॉ. जयशङ्करः भारतदेशे परिवर्तनस्य निवेशस्य च अवसराणां विषये चर्चा कृतवान्। एकस्मिन् अन्तर्जालीय संदेशे विवियन् बालकृष्णन् उक्तवान् यत् यथा-यथा विश्वं बहुध्रुवीयं भवति तथा तथा भारतं एतेषु प्रमुख-ध्रुवेषु अन्यतम-रूपेण महत्त्वपूर्णां भूमिकां निर्वक्ष्यति। सिङ्गापुरस्य यात्रायाः अनन्तरं विदेशमन्त्री एस. जयशङ्करः शङ्घाई सर्वकार सङ्गठनस्य विदेशमन्त्रिणां परिषदि भागं ग्रहितुं चीनदेशस्य तिआन्जिन्-नगरं प्रस्थितवान् ।

एक्सिओम्-4-मिशन इत्यस्य चालकदलस्य सदस्याः पृथिव्यां प्रत्यावर्तनस्य यात्रायाः आरम्भः करिष्यन्ति

हिमसंस्कृतवार्ताः - भारतीय-अन्तरिक्षयात्री-समूहस्य दलनायकः शुभांशु-शुक्लः अपि च एक्सिओम्-4-मिशन इत्यस्य अन्ये त्रयः चालकदलस्य सदस्याः अद्य पृथिव्यां प्रत्यावर्तनस्य यात्रायाः आरभः करिष्यन्ति । केन्द्रीय-विज्ञान-एवं-प्रौद्योगिकीमन्त्री डॉ. जितेन्द्रसिंहः अवदत्, यत् अद्य भारतीयमानकसमयानुसारं सायं सार्ध चतुर्वादने अनडॉकिंग निर्धारितम् अस्ति। सः अवदत्, चालकदलं सायं त्रिवादने पृथिव्यां आगमिष्यति । दलनायकः श्रीशुक्लः अन्तर्राष्ट्रीय-अन्तरिक्ष-स्थानकं प्रति चतुर्दश दिवसीयाभियाने आसीत् । यात्रायाः कालखण्डे दलनायकः श्रीशुक्लः सप्त भारत-विशिष्ट-प्रयोगाः अकरोत्। उत्तरप्रदेशस्य लखनऊनगरे वार्ताहरैः सह वार्तालापं कुर्वन् शुभांशु-शुक्लस्य पिता शम्भूदयालः अवदत् यत्, ते ईश्वरं प्रार्थयन्ति यत् सः सुरक्षितरूपेण आगच्छेत् ।

अमेरिकायां फेडरल ब्यूरो ऑफ इन्वेस्टिगेशन इत्यनेन अन्तर्राष्ट्रीय-आतङ्कवादीनां कृते प्रमुख-कार्याचरणं कुर्वता अष्ट-खालिस्तानीयातंकवादिनां निगडनं कृतम्

हिमसंस्कृतवार्ताः - अमेरिकायां फेडरल ब्यूरो ऑफ इन्वेस्टिगेशन इत्यनेन अन्तर्राष्ट्रीय-आतङ्कवादीनां कृते प्रमुख-कार्याचरणं कुर्वता अष्ट-खालिस्तान-आतंकवादिनां निगडनं कृतम्। एतेषु आतंकवादिषु पंजाब-राज्यस्य कुख्यातः आतंकवादी पवित्र-सिंहबटाला अपि सम्मिलितः वर्तते। बटाला प्रतिबन्धितसमूहस्य बब्बरखालसा इत्यस्य अन्तर्राष्ट्रीय आतङ्कवादीनां गतिविधिनां कृते भारते प्रसिद्धः वर्तते। राष्ट्रीय-अन्वेषण-अभिकरणेन जूनमासे जतिन्दर जोती तथा बब्बर खालसा इत्यस्य नामांकितः आतङ्कवादी लखबीर लण्डा इत्यनेन सह बटाला इत्याख्यस्य नाम एकस्मिन् आरोपपत्रं पञ्जीकारितमस्ति ।

सिन्दूराभियानावधौ ब्रह्मोस-क्षेपणास्त्रस्य प्रदर्शनं उल्लेखनीयम् प्रदर्शनानन्तरं विदेशेषु अपि ब्रह्मोस्-क्षेपणास्त्रस्य आवश्यकता वर्धिता-

हिमसंस्कृतवार्ताः - रक्षामन्त्री राजनाथसिंहः अवदत् यत् सिन्दूराभियानावधौ ब्रह्मोस-क्षेपणास्त्रस्य प्रदर्शनं उल्लेखनीयम् आसीत्। सिन्दूराभियानस्य अनन्तरं विदेशेषु अपि ब्रह्मोस्-क्षेपणास्त्रस्य आवश्यकता वर्धितास्ति । उत्तरप्रदेशस्य पूर्वमुख्यमन्त्रिणः चन्द्रभानुगुप्तायाः स्वसंसदीयक्षेत्रस्य लखनऊ-नगरस्य द्विदिवसीययात्रायाः द्वितीयदिने राजकीय-स्नातकोत्तर महाविद्यालये प्रतिमायाः अनावरणं कुर्वन् रक्षामन्त्री अवदत् यत् चतुर्दशदेशैः ब्राह्मोस्-क्षेपणास्त्राणि याचितानि सन्ति, तस्य निर्यातः लखनऊ-नगरात् अपि भविष्यति। एतेन राज्ये वृत्यावसराणां सम्वर्धने साहाय्यं भविष्यति।

सुभाषितम्

सत्यं ब्रूयात् प्रियं ब्रूयात्,
ब्रूयान्नब्रूयात् सत्यमप्रियम्।
प्रियं च नानृतम् ब्रूयात्
एषः धर्मः सनातनः॥

अर्थात्- सत्य बोलो, सभी को प्रिय लगने वाला सत्य ही बोलो, वह सत्य मत बोलो जो सर्वजन के लिए हानिप्रद है, (इसी प्रकार से) उस झूठ को भी मत बोलो जो सर्वजन को प्रिय हो, यही सनातन धर्म है।

प्रतिदिनं नवीनतमं हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकवार्तापत्रं प्राप्त्यर्थं 7876636263 Watsapp संख्या मध्ये नमो नमः लिखन्तु

To get the latest himsanskritvartah Daily Sanskrit Newspaper every day, write Hello on 7876636263 Watsapp

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः
हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः - १७७१११

ऋतु-विभागेन आगामिषु त्रि-चतुर्दिनेषु अत्यधिक-वृष्टेः पूर्वानुमानं कृतम्

हिमसंस्कृतवार्ताः - भारत-ऋतु-विज्ञान-विभागेन मध्यप्रदेश, गोवायां, केरले, तटीयकर्नाटके, जम्मू-कश्मीरे, लद्दाखे च आगामिषु त्रि-चतुर्दिनेषु अत्यधिकवृष्टेः पूर्वानुमानं कृतम्। आगामिषु पञ्चदिनेषु असम, मेघालय, नागालैण्ड, मणिपुर, मिजोरम, त्रिपुरा, अरुणाचलप्रदेशेषु अपि अत्यधिकवृष्टेः संभावना प्रकटिता। विभागेन मत्स्यजीविभ्यः परामर्शः प्रदत्तः यत् आगामिदिनत्रये केरले, कर्नाटकतटे, लक्षद्वीपे, पश्चिम-मध्य-बङ्गखात्यां केचन भागेषु, दक्षिण-पश्चिम-बङ्गालखात्यां च उद्यमं न कुर्वन्तु। राष्ट्रियराजधानी-देहल्यां वृष्टिः अभवत् । वर्षायाः कारणेन तापमाने न्यूनातागता। उत्तराखण्डे गुरुवासरपर्यन्तं वर्षा भविष्यति इति विभागेन पूर्वानुमितम् अस्ति।

आपत्काले मोदीसर्वकारः हिमाचलेन सह अस्ति, पुनर्वासार्थं प्रत्येकं आवश्यकं पदं गृह्यते - अनुरागठाकुरः

हिमसंस्कृतवार्ताः - धर्मपुरम्। पूर्वकेन्द्रीयमंत्री एवं हमीरपुरलोकसभानिर्वाचनक्षेत्रस्य सांसदः अनुरागसिंहठाकुरः स्वकीयसंसदीयक्षेत्रस्य धर्मपुरविधानसभानिर्वाचनक्षेत्रस्य ग्राम सेड-भदराना-तनहेड़-धर्मपुरविपणी-वनाल-स्याठी-पाड़छुसेतु-आदिषु क्षेत्रेषु आपदाप्रभावितैः परिवारैः मिलित्वा सान्त्वनाः अयच्छन् तथा च समस्यानां त्वरितं श्रवणं कृतवान्। अनुरागसिंहठाकुरः आपदाप्रभावित क्षेत्राणां भ्रमणं कृत्वा आश्रय एवं पुनर्वासकार्याणां संबंधे अधिकारिभ्यः आवश्यकान् निर्देशान् अददत्।अनुरागसिंहठाकुरः अवदत्, “हिमाचले एषा प्राकृतिकविपदा अस्माकं गभीरं क्षतिं कृतवती अस्ति। गृहं प्राप्य अपि कस्यचित् निराश्रयत्वं अतीव दुःखदं भवति तथा च आपदि प्रियजनैः सह विरक्तः भवितुं दुःखदः भवति।अस्मिन् शोकसमये भाजपा-पक्षेण जनानां साहाय्यार्थं स्थले सक्रियः भवितुं निरन्तरप्रयत्नाः कृताः।वयं आश्रयसामग्रीप्रदानार्थं साहाय्यं कृतवन्तः यथा खाद्यान्नं भवेत् भाजनानि भवेत् औषधं च भवेत्, जनानां चिकित्सा चापि अग्रेऽपिकरिष्यामः । व्यक्तिगतस्तरेन वयं सर्वे ये निर्वाचितप्रतिनिधिः स्मः, तावत्पर्यन्तं केन्द्रस्य साहाय्यस्य विषयः अस्ति, अस्माभिः पूर्वं सेनायाः एनडीआरएफ-इत्यस्य च साहाय्यं प्राप्तम्, केन्द्रेण पूर्ववर्षेषु अपि, यदा आपद् आगता, तदा कदापि किमपि न्यूनं न अभवत्। केन्द्रसर्वकारस्य पक्षतः काऽपि न्यूनता नास्ति न च अग्रे भविष्यति। यावत् साहाय्यस्य विषयः अस्ति, वयं साहाय्यं कृतवन्तः परन्तु यदि पुनर्वासस्य विषयः अस्ति तर्हि तदर्थं यत्किमपि पदानि आवश्यकानि सन्ति, यत्किमपि समर्थनस्य आवश्यकता वर्तते, तत् सर्वं सम्भवं साहाय्यं प्रदत्तं भविष्यति। हिमाचलस्य हितस्य रक्षणं करणीयम्, तत्रत्यानां कर्मचारिणां किमपि हानिः न भवितुमर्हति, एतस्य पालनं करणीयम्” अनुरागसिंह ठाकुरमहोदयः अवदत् “सांसद मोबाईल स्वास्थ्यसेवा धर्मपुरतः अन्यक्षेत्रेषु सिराज विधानसभा, जिला मण्डी इत्यत्र अनेकदिनानि यावत् निरन्तरं स्वसेवाः प्रदाति।

प्रतिदिनं प्रायः ३५०-४०० ओपीडी भवन्ति, ब्राण्डेड् औषधानि दीयन्ते, निःशुल्कं चिकित्सा क्रियते, वयं सहस्रं विद्यालयपुटमपि निर्मामः, यत् वयं श्वः वितरिष्यामः। एतेषु पञ्चसहस्राधिकाः पिष्टकपुटकानि, द्विसहस्राधिकाः लेखन्यः, तीक्ष्णकाः, मार्जकाः इत्यादयः वस्तूनि भविष्यन्ति । प्रोटीनकिट् इत्यनेन सह बालकानां कृते पृथक् किट् अपि निर्मितम् अस्ति । एतदतिरिक्तं ५००-६०० वितानानि अपि उपलभ्यन्ते, येषां वितरणं सोमवासरे भविष्यति। यदा खाद्यान्नस्य, औषधस्य वा यत्किमपि आवश्यकता आसीत् तदा वयं तानि उपलब्धानि कर्तुं कार्यं कृतवन्तः । यावत् हिमाचलस्य, अत्रत्यानां जनानां च अधिकारस्य विषयः अस्ति, तेषां हिताय वयं सर्वदा स्वरं उत्थापयिष्यामः, यत्र यत्र गन्तव्यं तत्र तत्र गन्तुं संकोचः नास्ति, न च कर्तव्यम्” इति ।अनुरागसिंहठाकुरः अवदत् यत्, “अहं प्रभावितक्षेत्रेषु साहाय्यार्थं मम सांसदनिधितः किञ्चित् धनं ददामि तथा च मनरेगातः किञ्चित् धनं प्राप्य एसडीएम-तहसीलदारेन सह वार्तालापं कृतवान्, एतत् कार्यं स्थानीयपञ्चायतैः क्रियते, ग्रामस्य प्रमुखः एतत् सम्पादयिष्यति येन गृहाणां क्षतिः न भवति, जलं च मार्गान्तरं कर्तुं शक्यते।

पर्यटनव्यापारं पुनः मार्गं प्रति आनेतुं अतिथि-गृहेषु २० तः ५० प्रतिशतं यावत् अपकर्षः

हिमसंस्कृतवार्ताः- शिमला। प्राकृतिक-आपदाकारणात् पर्यटनव्यापारस्य महतीं हानिः अभवत् ततः परं पर्यटनविकासनिगमः निजीहोटेलसञ्चालकाः च ऋतुकाले अपकर्षं निर्गत्य व्यापारं पुनः मार्गं प्रति आनेतुम् अभ्यासम् आरब्धवन्तः। पर्यटनविकासनिगमेन वर्षर्तौ पर्यटकानाम् आकर्षणार्थं २० तः ४० प्रतिशतं यावत् अपकर्षं निर्गतं, निजीहोटलसञ्चालकाः ३० तः ५० प्रतिशतं यावदापकर्षं घोषितवन्तः। राज्ये पर्यटकानां संख्यां वर्धयितुं केचन होटल- विक्रेतारः कक्षभाटकं अर्धं न्यूनीकरणं कृतवन्तः। पर्यटनविकासनिगमेन १५ जुलैतः १२ सितम्बरपर्यन्तं निर्गतस्य मानसूनस्य अपकर्षस्य लाभं पर्यटकाः ग्रहीतुं शक्नुवन्ति। निजीहोटलसञ्चालकाः वदन्ति यत् अक्टूबरमासे दुर्गापूजापर्यटनऋतुपर्यन्तं पर्यटकानाम् कृते अपकर्षः दीयते। अधुना हिमाचलस्य केषुचित् भागेषु विपत्त्या पर्यटनक्षेत्रं दुर्घटितम् अभवत्। मार्ग- सेतु- आदि- अन्तर्संरचना- क्षतिकारणात् पर्यटकानाम् आवागमनं न्यूनीकृतम्। एतेन पर्यटनव्यापारसम्बद्धेषु होटलेषु, अतिथिगृहेषु, टैक्सी- सञ्चालकेषु अन्येषु च हितधारकेषु प्रत्यक्षः प्रभावः अभवत्। हानिः क्षतिपूर्तिं कर्तुं पुनः हिमाचलं प्रति पर्यटकानाम् आकर्षणार्थं पर्यटनविकासनिगमेन सह निजीहोटलैः कक्षदरेषु आकर्षकम् अपकर्षं घोषितम् अस्ति। एतद् अपकर्षकाः विशेषतः वर्षर्तौ प्रयोज्याः भविष्यन्ति, यदा पर्यटकानां संख्या प्रायः न्यूना भवति। पर्यटकाः अपि अपकर्षस्य लाभं ग्रहीतुं उत्साहं प्रदर्शयितुम् आरब्धाः सन्ति। होटल- कक्ष्याणां अग्रिम-बुकिंग-करणं वर्धितम्, येन पर्यटनव्यापारिभ्यः नूतन-आशाकिरणं प्राप्तम्। एतेन अपि स्पष्टं भवति यत् पर्यटकाः अद्यापि हिमाचलस्य प्राकृतिकसौन्दर्यस्य, शान्तवातावरणस्य च अनुभवाय उत्सुकाः सन्ति।

चैथलायां दिनद्वये १२०० सेबवृक्षाः कर्तिताः, ३८ शतवृक्षाः कर्तनीयाः

हिमसंस्कृतवार्ताः - शिमला। शिमलाजनपदस्य चैथलाग्रामे वनविभागेन अवैध अतिक्रमणस्य विरुद्धं कार्यविधिः क्रमशः द्वितीयदिनं यावत् प्रचलति स्म। न्यायालयस्य आदेशानां अनन्तरं प्रशासनस्य, वनविभागस्य, पुलिसस्य च त्रयाणां दलानाम् उपस्थितौ शान्तिपूर्वकम् एतद् अभियानम् प्रचलति।

सूत्रेभ्यः प्राप्तसूचनानुसारम् अद्यावधि द्वौ दिवसौ वनभूमितः प्रायः १२०० सेबवृक्षाः निष्कासिताः सन्ति। अस्मिन् काले १५ खसरासङ्ख्याः पूर्णतया रिक्ताः अभवन् । यदा तु १७५ खसरासङ्ख्याः अद्यापि रिक्ताः कर्तव्याः सन्ति । चैथलायां ग्रामजनैः कुलम् १९० खसरासङ्ख्याः अवैधरूपेण स्वाधीकृताः आसन् । अत्यन्तं उल्लेखनीयं वस्तु आसीत् यत् अस्मिन् कार्ये स्थानीयग्रामिणः शान्तिं सहकार्यं च दर्शितवन्तः । यस्मात् कारणात् कार्यं विना विवादेन अग्रे गन्तुं शक्यते स्म ।

रविवासरे प्रातः ९:०० वादने प्रशासनस्य, वनविभागस्य, पुलिसस्य च त्रीणि दलानि तत्स्थानं प्राप्तवन्तः। अपराह्णपर्यन्तं वनभूमिं निष्कासयितुं कार्यं प्रचलति स्म । तदनन्तरं वर्षाकारणात् अस्मिन् क्रमे केचन व्यत्ययाः अभवन् । वर्षा निवृत्तेः अनन्तरं पुनः क्रिया आरब्धा । एषा क्रिया कतिपयानि दिनानि यावत् एवं स्थास्यति, यावत् २७५ बीघाभ्यः ३८०० सेबवृक्षाः न छिन्नाः भवन्ति । इतरथा एसडीएम कोटखाई मोहनः शर्मा न्यायालयस्य आदेशानां अनुसरणं क्रियते इति उक्तवान्।

सरस्वतीविद्यामन्दिरम् रखोटा इत्यनेन सामाजिकग्रामीणजनेभ्यः एकत्रीकृता राहतसामग्री जल-प्लावनग्रसितं सिराजक्षेत्रं प्रति प्रेषिता

हिमसंस्कृतवार्ताः - शिवा शर्मा।सरकाघाटम् । सरस्वतीविद्यामन्दिरम् रखोटा इत्यनेन सामाजिकग्रामीणजनेभ्यः एकत्रीकृता राहतसामग्री जलप्लावनग्रसितं सिराजक्षेत्रं प्रति प्रेषिता। यत्र समाजस्य सहायतया १०१ स्युताः, धान्यसामग्री, ११०० किलोग्रामतण्डुलानि, शैय्याः, वस्त्राणि, पात्राणि च सन्ति। हिमाचलशिक्षा समित्याः निर्देशानुसारं सरस्वतीविद्यामन्दिरम् रखोटायाः प्राचार्यः, आचार्याः, भगिन्यः, भ्रातरः एवम् अन्यकार्यकर्तॄणां विद्यालयप्रबन्धनसमित्याश्च अश्रान्तश्रमेण पुण्यकार्यमिदं सुसम्पन्नम्। विद्यालयस्यप्रबन्धकेन श्रीजालमसिंहेन एकत्रीकृतायाः सामग्रीविषये सूचना प्रदत्ता सर्वेषां धन्यवादः कृतः। विद्यालयस्य प्राचार्या श्रीमती पूजाठाकुरः अपि अभिभावकानां समाजस्य च सहयगाय धन्यवादं कृतवती। सिराजक्षेत्रे सामग्रीं नेतुं विद्यामन्दिरस्य एव एकं वाहनम् अन्ये द्वे वाहने च प्रेषिते। येषु स्थानीयनिवासी भुवनेशपठानिया स्वकीयं वाहनं सिराजं प्रति निःशुल्कं प्रेषितवान्।

समाजात् २५००० रुप्यकाणि अपि प्राप्तानि

एतदतिरिक्तं सरस्वतीविद्यामन्दिरेण आपदि वस्तूनां दानेन सह रुप्यकाणि अपि समाजात् स्वीकृतानि। यस्मिन् आपदि सहायतां प्रदातुं समाजतः २५००० रुप्यकाणि अपि सेवाकोश रूपेण दत्तानि। सरस्वतीविद्यामन्दिरस्य पुण्यसेवाकार्यमिदं सर्वेषां प्रेरणादायकमस्ति।

संस्कृत-प्रशिक्षुताकार्यक्रमस्य भव्यसमापन-समारोहः नलबारीविश्वविद्यालये सुसम्पन्नः

हिमसंस्कृतवार्ताः- डॉ. निशिकान्तपाण्डेयः, नलबारी,। नलबारिस्थिते कुमारभास्करवर्म- संस्कृत-पुरातनाध्ययन- विश्वविद्यालये द्वादशदिनात्मकस्य संस्कृतप्रशिक्षुता- कार्यक्रमस्य समापनसमारोहः भव्यरूपेण, संस्कृतसौन्दर्ये निबद्धतया सुष्ठुतया च समायोजितः। अयं कार्यक्रमः विश्वविद्यालयस्य सर्वदर्शनविभागेन, आन्तरिकगुणवत्ताश्वासनकेन्द्रेण संस्कृतभारत्या च संयुक्तरूपेण आयोजितः, यस्य मुख्योद्देश्यं संस्कृतभाषायाः गवेषणात्मकं व्यवहारात्मकं च प्रशिक्षणं सम्यक् प्रदातुम् आसीत्। कार्यक्रमस्य प्रारम्भे वैदिकमङ्गलाचरणं सुष्ठुतया सम्पादितम्, यत्र विश्वविद्यालयस्य प्रतिभाशालिछात्रेण भविन सुवेदी इत्यनेन स्वरसस्वरेण वेदध्वनिं प्रकट्य वातावरणं पुण्यतया आवेष्टितम्। तदनन्तरं सम्पूर्णसमारोहस्य सञ्चालनं सर्वदर्शनविभागस्य छात्रया विदिशा शर्मा इत्यनया मधुरया संस्कृतभाषया सुशृङ्खलरूपेण सम्पन्नम्।समारोहस्य मुख्यातिथिरूपेण विश्वविद्यालयस्य कुलपतिः आचार्यः प्रो. प्रह्लाद रा. जोशीवर्यः साभ्यागतः। तेन प्रदत्ते भाषणे संस्कृतभाषायाः भारतीयजीवने स्थानम्, तस्याः वैश्विकप्रसक्तिः, संस्कारप्रवर्तनशक्तिः च विशदं समालोचितम्। भाषणे सः उक्तवान् यत्- "संस्कृतं केवलं प्राचीनभाषा नास्ति, अपि तु जीवनस्य विज्ञानम्, संस्कृतिः, जीवनमूल्यानां संवाहकशक्तिः च अस्ति। यदि संस्कृतं जीवति, तर्हि भारतस्य आत्मा जीवति।"
तत्पश्चात् डॉ. रणजीतमहोदयः सभायाः सर्वेभ्यः जनेभ्यः हार्दं स्वागतं कृतवान्। भाषणे सः प्रशिक्षुताकार्यक्रमस्य प्रवर्तनाधारम्, पाठ्यविषयानाम् रूपरेखा, सहभागिभ्यः प्रशिक्षणं केन प्रकारेण समर्पितम्, इत्येतत् विस्तारतः अवर्णयत्। तेन अभिप्रेतं यत् अयं कार्यक्रमः संस्कृतप्रेमिणां नवचेतनाम्, नवदृष्टिं च उत्पादयति। अस्य कार्यक्रमस्य यथायोग्यं संचालने नेतृत्वं तथा व्यवस्थापनं च यया महत्त्वपूर्णं प्रकारेण सम्पादितम्, सा आसीत् सर्वदर्शनविभागस्य सहायिका अध्यापिका सुश्री लोपामुद्रा गोस्वामिमहोदया। कार्यक्रमे प्रतिभागिनः नलबारी, गुवाहाटी, बरपेटा इत्यादिभ्यः स्थानेभ्यः समागताः। तेभ्यः संस्कृतभाषायाः विविधपारम्परिकशास्त्रेषु- व्याकरणे, साहित्ये, दर्शनशास्त्रे, लिपिशास्त्रे च प्रशिक्षणं समर्पितम्। समापनसमये प्रतिभागिनः स्वस्वानुभवान् उद्घाट्य संस्कृतं प्रति स्वस्य नवप्रेम नवप्रेरणां च प्रकटितवन्तः। तत्पश्चात् सर्वेभ्यः प्रतिभागिभ्यः प्रमाणपत्राणि, पुरस्काराः च वितीर्य, तेषां साधनायाः प्रशस्तिः समर्पिता।अन्ते धन्यवादवाक्यानि सुश्री लोपामुद्रा गोस्वामिमहोदया इत्यनया समार्पितानि। या सर्वेभ्यः अतिथिभ्यः, सहभागिभ्यः, सहयोगिभ्यः च हार्दं कृतज्ञताम् अर्पितवती। एवं सुष्ठुतया आयोजितः अयं संस्कृत- प्रशिक्षुताकार्यक्रमः न केवलं प्रतिभागिनां ज्ञानवर्धनाय, अपि तु संस्कृतभाषायाः नवजीवनाय, नवनिर्माणाय च प्रेरकशक्तिः जातः इति सर्वे प्रतिभागिनः सहर्षं स्वीचक्रुः।

दक्षिणस्य दिग्गजः

अभिनेता-कोटा श्रीनिवास रावः इत्यस्य निधनम् अभवत्

वार्ताहरः - जगदीश डाभी मुम्बई । प्राप्तवार्तानुसारं दक्षिणस्य चलच्चित्रक्षेत्रात् अतीव दुःखदः वार्ता आगता अस्ति। दक्षिणस्य दिग्गजनटः कोटा श्रीनिवासरावः ८३ वर्षे स्वर्गं गतः । कोटा श्रीनिवासरावः दक्षिणस्य चलच्चित्रक्षेत्रे कतिपयानि दशकानि कार्यं कृतवान् । सः एकः तेजस्वी अभिनेता आसीत् । कोटा श्रीनिवासरावः स्वस्य चलच्चित्रजीवने ७०० तः अधिकेषु चलच्चित्रेषु कार्यं कृतवान् आसीत् । प्राप्तसमाचारानुसारं सः चिरकालं यावत् वयसः सम्बद्धैः रोगैः पीडितः आसीत्, अतः रविवासरे तस्य मृत्युः अभवत् । अहं वदामि यत् केवलं दिवसद्वयं पूर्वं कोटा श्रीनिवासरावः स्वस्य ८३तमं जन्मदिनम् आचरितवान् रविवासरे सः स्वर्गं गतः।

वैदिकसंस्कृतविद्यापीठे व्याससमारोहः कार्यक्रमः

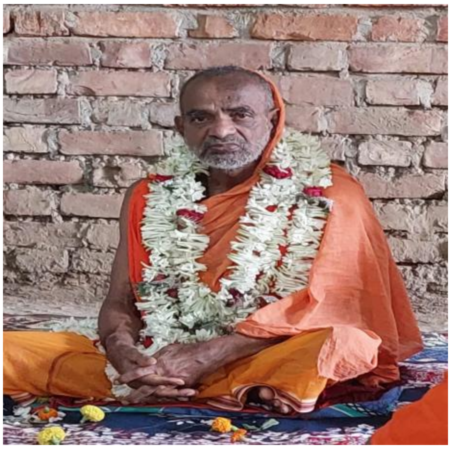

हिमसंस्कृतवार्ता तन्मयपाण्डेयः
बाहिरखण्डः , हुगली, हुगली जनपदस्य बाहिरखण्डस्थाने वैदिकसंस्कृतविद्यापिठे व्याससमारोहः कार्यक्रमः समापनं जातम् । अस्मिन् कार्यक्रमे सभापतित्वं अङ्गीकृतवान् वैदिकसनातनवर्णाश्रममठस्य मठाधक्ष्यः श्रीमत् प्रज्ञानस्वरूपब्रह्मचारीमहाराजः, तथा व्याख्यानम् अपि दत्तवान् गुरुकार्यविषये । इतोपि सीतारामवैदिकादर्शसंस्कृतमहाविद्यालयस्य बोद्धदर्शनविभागस्य अध्यापकः डा.शान्तनुकुमारचक्रवर्ती व्याख्यानं प्रदत्तम् । अस्मिन् कार्यक्रमे व्यासपूजनम्, व्यासकीर्तनम्, प्रसादग्रहणं च अभवत् । उपस्थितः आसीत् डा.कल्यान चक्रवर्ती। अनुष्ठानस्य समापनं शान्तिमन्त्रेन अभवत् । प्रसादग्रहणेन अनुष्ठानस्य परिसमाप्तिः जातम् । अत्र उपस्थिताः आसन् १०५ जनाः ।

दशदिवसीयं संस्कृत-संवाद-शिविरं प्रारभत्

संस्कृतभारतीकोटद्वारद्वारा च परमार्थ-वैदिक-गुरुकुलकण्वाश्रमद्वारा सञ्चालितं शिविरम्।

पौड़ी गढ़वालं। उत्तराखण्डं।परमार्थ-वैदिक-गुरुकुले कण्वाश्रमे कोटद्वारे रविवासरे दशदिवसीयः संस्कृत-संवाद-शिविरम् प्रारब्धम्। छात्राणां कृते सरलपद्धत्या संस्कृत-शिक्षायाः उद्देश्येन शिविरम् इदं संस्कृतभारत्याः कोटद्वारशाखया परमार्थ-वैदिक-गुरुकुलस्य च संयुक्त-तत्त्वावधानस्य अन्तर्गतं आयोज्यते।उद्घाटन-कार्यक्रमस्य अध्यक्षता डॉ. रमाकान्त-कुकरेतीद्वारा, सेवनिवृत्त-प्रधानाचार्येण, राजकीय-इण्टर-कालेजः, कोटद्वार-स्थः इत्यनेन, अकुरुत। वर्ग-शिक्षकः डॉ. कुलदीप-मैन्दोला संस्कृत-अध्यापकः, वैदिक-गुरुकुलपरमार्थकण्वाश्रमे, 'मम नाम ...', 'भवतः नाम किम्?' इत्यादीनि सरल-संवाद-आधारित-वाक्यानि प्रयुज्य छात्रान् रोचकप्रकारेण संस्कृतसम्भाषणं कारितवान्।वंशबहादुरसिंहः, गुरुकुल-कण्वाश्रम-स्थः, संजय-रावतः, प्राचार्यः, वैदिक-आश्रम-गुरुकुल-कण्वाश्रम-स्थः, च मनमोहन-नौटियालः, प्रधानाचार्यः, परमार्थ-वैदिक-गुरुकुलस्य, इत्येते अतिथिरूपेण कार्यक्रमम् उपस्थाय छात्राणां मनोबलं वर्धितवन्तौ । डा.रमाकान्तकुकरेतीवर्येण अत्र कथितं यत् संस्कृतम् अस्माकं कृते आवश्यकम् अस्ति यतोहि सर्वं विज्ञानं संस्कृते एव अस्ति।कार्यक्रमे श्वेता-रावतवर्या, प्रशान्तः, सहशिक्षकः सिद्धार्थ-नैथानी, सुभाषः, सुदीप-देवलियालः च पौडी विभाग संयोजकः पंकजध्यानी, योगशिक्षकः राकेशकण्डवालः सर्वे छात्राणां मार्गदर्शननं च उत्साहवर्धनं कृतवन्तः ।

श्रीमद्भागवतप्रवचनम् -०८

✍असमप्रदेशीयः विज्ञानशिक्षकः, नारदोपाध्यायः

देवर्षिः भक्तिदेव्याः पुरस्तात् स्वकथनम् अनुवर्तयन्नस्ति यत् तपः, वेदाध्ययनं, ज्ञानं, कर्म इत्यादिभिः साधनैः भगवान् न कदापि वशीकर्तुं शक्यते । सः केवलं भक्त्या हि वशीभूतः स्यात्, इत्यत्र गोपिकाः प्रमाणम् । मनुष्याणां सहस्रशः जन्मनां पुण्यप्रभावात् हि भक्तौ प्रीतिः जायते । कलियुगे केवला भक्तिः हि सारभूता अस्ति । भक्तिबलात् तु साक्षात् श्रीकृष्णचन्द्रः सम्मुखीभवति । यः मनुष्यः भक्त्यै द्रुह्यति, सः त्रिषु एव लोकेषु दुःखात्परं दुःखम् अधिगच्छति । पुराकाले भक्तानां तिरस्कारं कुर्वाणः दुर्वासा ऋषिः बहुकष्टं सोढवान् आसीत् । अलं बहुचर्चया ; व्रतं, तीर्थं, योगः, यज्ञः, ज्ञानचर्चा इत्यादिसाधनानां न कापि आवश्यकता, एकमात्रं भक्तिः हि मुक्तिं दातुं समर्था अस्तीति ।

सूतदेवः अकथयत् - एवं प्रकारेण नारदेन निर्णीतं स्वमाहात्म्यं विश्रुत्य भक्तिदेव्याः समस्ताङ्गानि पुष्टानि अभवन्, ततः सा तं प्रति वक्तुम् आरब्धवती ।

भक्तिः अवदत् - नारदवर्य ! त्वं धन्योऽसि । तव मयि निश्चला प्रीतिः विद्यते । अहं सदैव तव हृदये स्थास्यामि, न कदापि त्वां परित्यज्य निर्गमिष्यामि । साधो ! त्वम् अतीव कृपालुः असि । त्वं क्षणात् हि मम समस्तं दुःखम् उत्पाटितवान् । परन्तु मम पुत्रयोः इदानीमपि चेतना नागता ; त्वं कृपया एतौ शीघ्रं हि सचेतौ कुरु, बोधय चेति ।

सूतः उक्तवान् - भक्त्याः एतद्वचनं विश्रुत्य नारदः करुणान्वितः जातः, तदा सः तयोः बोधनार्थं कराभ्यां तौ विमर्दयितुं, कम्पयितुं च आरब्धवान् । पुनः तयोः कर्णान्ते मुखं संयोज्य उच्चैः आकारितवान् - 'अयि, ज्ञान ! शीघ्रं प्रबुध्यताम् । रे, वैराग्य ! उत्तिष्ठ !' इति । पुनः नारदेन कृतैः मुहुर्मुहुः वेदवेदान्तघोषैः, गीतापाठैः च बोध्यमानौ तौ कथञ्चित्, बलात् वा उत्थितौ । परन्तु आलस्यवशात् तौ वारं वारं जृम्भन्तौ आस्तां, नेत्रे उद्घाट्य द्रष्टुमपि अशक्तौ जातौ । बकवत् पलितकेशौ तौ प्रायः शुष्ककाष्ठसमाङ्कौ, जठरौ च आस्ताम् इति, शुभम् । (माहात्म्यम् -०२/१८-२८)

आयातान्मुदं भो जलधारायाम्

(Sanskrit Version of Hindi film song -
आयेगा मज़ा अब बरसात का-")

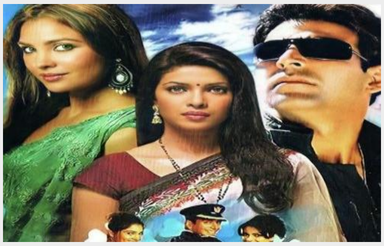

आयातान्मुदं भो जलधारायाम्
(आयातान्मुदं भो श्रावण्यां मुदा)
(आयातान्मुदं भो श्रावणीये नु)
ते ही मे हि प्रियकृत्समकारायाम्
आयातान्मुदं भो जलधारायाम्
ते ही मे हि प्रियकृत्समकारायाम्
मया हे सम्भाल्य स्थापितम्
मया हे सम्भाल्य स्थापितम्
त्वया दृष्टं हि हन्मे विलोडितम्
क्व अक्षि प्रमिल्य अक्ष्णा हि
क्व अक्षि प्रमिल्य अक्ष्णा हि
परदेशी,त्वयाऽहं विलुटिता
आ आ आ आ आ आ आ
आ आ आ आ आ आ आ ---- (०१)
M - एका क्लिन्ना सुकन्या,किं ब्रूयाम्
यौवनिका सुरम्या,किं ब्रूयाम्
श्रावणिका सुकाम्या,किं ब्रूयाम्
जलधारे कामोष्णा,किं ब्रूयाम्
F - मे हि ओष्ठे ए आस्ते या नु ते हि द्राक्षिका
मे हि वल्लभ ततु आस्ते ते हि जीविका
यद्वटिकासारकारे द्रप्सा आशु वर्षन्ति
मेलितुं त्वाञ्च प्रिय प्रिया ते हि कर्षति
तर्कः यः दृष्टो जाल्मस्य
तर्कः यः दृष्टो जाल्मस्य
शामकाबन्धो मे ही विलुटितः
क्व अक्षि प्रमिल्य अक्ष्णा हि
क्व अक्षि प्रमिल्य अक्ष्णा हि
परदेशी,त्वयाऽहं विलुटिता
आ आ आ आ आ आ आ
आ आ आ आ आ आ आ ---- (०२)
M - नेत्रेषु निगूह,सत्वरम्
आराध्य विहाय,सत्वरम्
क्व हृदये निधाय,सत्वरम्
मे हत्कं स्पृशतात्,सत्वरम्
F - बहु उद्विग्ना आसे,प्रियो मे हि रात्रितः
आकुर्वेऽहञ्च ते हि ईक्षा नु स्वान्ततः
क्वाऽपि निरुद्धा चेन्नु गच्छामि सीम्नोऽपि
पुनः ताडिता चेन्नु प्रियोऽहन्नु म्रिये भोः
निवसावः नु तर्षौ आवां हे
निवसावः नु तर्षौ आवां हे
अयं कालः यो,ह्यस्मान् लोटयिता
मया हे सम्भाल्य स्थापितम्
मया हे सम्भाल्य स्थापितम्
त्वया दृष्टं हि हन्मे विलोडितम्
क्व अक्षि प्रमिल्य अक्ष्णा हि
क्व अक्षि प्रमिल्य अक्ष्णा हि
परदेशी,त्वयाऽहं विलुटिता
आ आ आ आ आ आ आ
आ आ आ आ आ आ आ ---- (०३)
रचयिता - डा.रुरुकुमारमहापात्रः(अध्यापकः)
राष्ट्रियसंस्कृतविश्वविद्यालयः,तिरुपतिः

मेरुदण्डः

विजानित् मां वा गुरुवर्य?
प्रावृषि आगतः कश्चन
वस्त्राणि कर्दमाङ्कितानि तथा च शिरः क्लिन्नम् ।
क्षणमुपविश्य,किञ्चित् विहस्य
अभाषत शून्यं दृष्ट्वा अतिथिररूपेण गङ्गाम्बा आगता,गेहे स्थित्वा पुनर्गता।
कन्या यथा नृत्यति
मातृगृहे,अनृत्यत् तु- पूर्णगेहे सा
रिक्तहस्ता कन्या कथं गच्छेत्?भार्या केवलं रक्षिता।
सार्द्रा भित्तिका,चुल्ली निर्वापिता च - गतं सर्वम्
प्रसादरूपेण पक्ष्मणोः केवलं जलमेव अवशिष्टम् ।
गृहिण्या सहाधुना युद्धे जीवनाय अस्तित्वाय च
रचयामि ध्वस्तभित्तिकां- निष्कासयामि कर्दमम्।
वस्त्रकोशे हस्ते गते क्षीणं - विहस्य अवदत्
धनं मास्तु भोः, एकाकीत्वं भासते किञ्चित्।
भग्नः प्रपञ्चः न मेरुदण्डः,युद्धस्व इति वदतु भवान् इच्छामि केवलमाधारम्।

दीक्षितमानसी

परमादरणीयः
वि.वा.शिरवाडकरमहोदयस्य(कुसुमाग्रजः) कणा इति कवितायाः स्वैरः भावानुवादः

गीतानि गास्यामि

(देशभक्तिसंस्कृतगीतम्)

गीतानि गास्यामि सदा गीतानि गास्यामि
गीतानि गास्यामि सदा गीतानि गास्यामि
अन्यतमो, अन्यतमो
अन्यतमो भारतदेशस्सदा गीतानि गास्यामि ||

1.
गीतायाः उपदेशो दत्तः पावनदेशे
श्रीकृष्णो, श्रीकृष्णो
श्रीकृष्णो यस्य वक्ता सदा, गीतानि गास्यामि ।

2.
वहति पावनी गङ्गा मदीये भारतदेशे
भगीरथो, भगीरथो
भगीरथो यस्याः आनेता, सदा गीतानि गास्यामि

3.
योगविद्याजननी मदीया भारतमाता
पाईशून्ययोः , पाईशून्ययोः
पाईशून्ययोरपि दात्री सदा गीतानि गास्यामि ।

4.
स्वावलम्बी जातोऽधुना भारतदेशः
डिजिटलो, डिजिटलो
डिजिटलो हि जात इण्डिया, सदा गीतानि गास्यामि ।

5.
कथ्यते स्वर्णचटका मदीयो भारतदेशः
देशप्रेमी,देशप्रेमी
देशप्रेमी जय भगवान् सदा गीतानि गास्यामि ।

लेखकः- पं० जय भगवान् शास्त्री 'कैथल' हरियाणा
संस्कृताध्यापकः
राजकीय वरिष्ठ माध्यमिक विद्यालयः
कठवाड़: (कैथलनगरम्)
दूरवाणीसंख्या-9991829095
इदं गीतं 'JM SHASTRI BIRLA' इति यूट्यूब चैनले उपलब्धमस्ति।

भजनम्

दीनबन्धो ! आसनं रौमि मन्दिरे ।
पुनीतकरुणापादरजो विना
जलहीनमीनः स्मरे। दीन.....(०)
क्षणमपि प्रभो अदर्शनं तव
असह्ययन्त्रणा मयि
कथं पक्षपातः स्वीकरोषि नाथ
निवेदनं मम हरे ।१दीन...
कैवल्यरहितं क्षुधाजर्जरितं
एकाकी अशान्तमनः
किं करोमि अग्रेसरितुमक्षमं
सम्भावयामि ते पुरे ।
दीन....२
दिव्यं ते स्वरूपं भुवननोहनं
अपूर्वकरुणाज्योतिः
दर्शनरहितं सोढुं न समर्थः
चिन्तयामि भावभरे ।
दीन...३
भोगविरहितं शोकविकलितं
भावं मे शृणु कातरं
सुखस्पर्शक्षुधां विनिवारय मे
प्रतीक्षा ते निजपुरे ।
दीन....४

©नन्दप्रदीप्तकुमारः
आचार्यश्रीजगन्नाथसंस्कृत-विश्वविद्यालयः, श्रीविहारः, पुरी

हास्यकणिका

पतिः- पत्न्या सह हासपरिहासं कृत्वा पृच्छति- केशाः कृष्णाः कथं भवन्ति?
विचारं कृत्वा पत्नी अपि उत्तरं दत्तवती- यदि जनाः मध्याह्नस्य आतपे भ्रमन्ति तर्हि तेषां जनानां केशाः कृष्णाः भवन्ति।
पतिः
😳 😦 🧐 😳 🤯 😨 😬